Metodyka zajęć ekologicznych dla dzieci w wieku przedszkolnym

Visegrad Fund

Projekt “ECO Superhero” jest współfinansowany
z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

„Ziemi nie dziedziczymy po naszych rodzicach,

pożyczamy ją od naszych dzieci.”

- Antoine de Saint-Exupéry

„Edukacja środowiskowa – pierwsza w planie,

na cóż bowiem zda się liczenie, czytanie,

gdy życia na Ziemi nie stanie.”

- Irena Oksińska

Wprowadzenie

Degradacja środowiska naturalnego, w jakim żyjemy, od wielu lat bardzo przyspiesza osiągając aktualnie alarmujący rozmiar. Już w wielu krajach na całym świecie podejmowane są działania mające zatrzymać ten proces. Jednym z pierwszych działań jest uświadomienie społeczeństwu istnienia problemu. Zanieczyszczenia powietrza, gleby, wody, lasów wpływają na nasze życie oraz życie naszych dzieci i tu właśnie należy zadać pytanie, gdzie w tym całym szeroko zakrojonym procesie naprawy środowiska są dzieci? To przecież dla nich podejmujemy te działania, to im chcemy oddać „pożyczoną” od nich ziemię w dobrym stanie.

Kiedy więc powinniśmy zacząć uświadamiać ekologicznie nasze dzieci? Prawda jest taka, że nie powinniśmy ich celowo uświadamiać, powinniśmy działać tak, żeby od początku swojej drogi na tym świecie były świadome istniejących problemów, tego że są częścią przyrody i aby rzeczą naturalną były dla nich działania, które starszemu społeczeństwu należy wpajać. W tym procesie wzrastania dzieci w świadomości ekologicznej ważną rolę odgrywa

Visegrad Fund

Projekt “ECO Superhero” jest współfinansowany
z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

przedszkole, w którym realizowane są podstawy edukacji przyrodniczo-ekologicznej, a które dalej są utrwalane podczas nauki w szkole podstawowej. To właśnie zadaniem tych placówek jest wzbudzanie w dziecku potrzeby wiedzy, rozumienia i ciekawości. Jan Frątczak (*polski pedagog, badacz i naukowiec, w swoich publikacjach skupiał się min. na problemach ekologii w edukacji*) przez edukację ekologiczną rozumiał *kształcenie wiedzy, umiejętności praktycznych i teoretycznych jak również rozwijanie wrażliwości i emocjonalnej chęci działania na rzecz ochrony środowiska,* natomiast Ryszard Więckowski (*polski pedagog zajmujący się pedagogiką wieku dziecięcego)* uważał, że *„ciekawość świata jest podstawowym warunkiem efektywności edukacji środowiskowej. Zewnętrznym przejawem tej ciekawości świata są między innymi pytania dziecięce w kontekście kontaktu ze środowiskiem" (Pedagogika wczesnoszkolna, WSiP, Warszawa 1993).*

Według Jeana Piageta dziecko w wieku przedszkolnym rozwija się przez aktywny kontakt z otoczeniem, czyli przede wszystkim poprzez:

- ✓ przeżycia,
- ✓ wrażenia,
- ✓ doświadczenia,
- ✓ zmysły,
- ✓ emocje.

Podsumowując - wszystko, co wiąże się z działaniem. Dlatego w podstawach programowych dla przedszkoli przeczytamy, że zadaniami przedszkola są, min.: „Wspieranie wielokierunkowej aktywności dziecka poprzez organizację warunków sprzyjających nabywaniu doświadczeń w fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym obszarze jego rozwoju." Oraz „Tworzenie warunków pozwalających na bezpieczną, samodzielną eksplorację otaczającej dziecko przyrody, stymulujących rozwój wrażliwości i umożliwiających poznanie wartości oraz norm odnoszących się do środowiska przyrodniczego, adekwatnych do etapu rozwoju dziecka." (podstawaprogramowa.pl/Przedszkole, informacje uzyskane od przedstawicieli państw partnerskich).

Visegrad Fund

Projekt "ECO Superhero" jest współfinansowany
z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

Cele edukacji ekologicznej w przedszkolu

Podstawą wychowania dorosłego „człowieka ekologicznego” jest prowadzenie dziecka, które (kierowane przez dorosłych) działa na rzecz środowiska. Działa – czyli do jego codziennej przedszkolnej rutyny wprowadzone są czynności proekologiczne. Te czynności powinny być wprowadzone w taki sposób, żeby dziecko nie czuło, że są czym innym niż zwykłe czynności typu mycie rąk czy sprzątanie zabawek. **Celem edukacji ekologicznej w przedszkolu jest wyrobienie nawyku myślenia i działania ekologicznego**.

Na podstawie celu edukacji ekologicznej możemy określić jej zadania. Z podstawy programowej realizowanej w Polsce wyczytamy, że zadaniem przedszkola z zakresu edukacji przyrodniczej jest:

- ✓ tworzenie sytuacji sprzyjających rozwojowi nawyków i zachowań prowadzących do samodzielności, dbania o zdrowie, sprawność ruchową i bezpieczeństwo, w tym bezpieczeństwo w ruchu drogowym oraz warunków pozwalających na bezpieczną, samodzielną eksplorację otaczającej dziecko przyrody, stymulujących rozwój wrażliwości i umożliwiających poznanie wartości oraz norm odnoszących się do środowiska przyrodniczego, adekwatnych do etapu rozwoju dziecka;
- ✓ wspieranie wielokierunkowej aktywności dziecka poprzez organizację warunków sprzyjających nabywaniu doświadczeń w fizycznym, emocjonalnym, społecznym i poznawczym obszarze jego rozwoju;
- ✓ współdziałanie z rodzicami, różnymi środowiskami, organizacjami i instytucjami, uznanymi przez rodziców za źródło istotnych wartości, na rzecz tworzenia warunków umożliwiających rozwój tożsamości dziecka.

Visegrad Fund

Projekt “ECO Superhero” jest współfinansowany
z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

Na podstawie informacji uzyskanych od przedstawicieli krajów partnerskich oraz z przygotowanych przez nich raportów wynika, że zadania przedszkoli w zakresie edukacji przyrodniczej są zbliżone do polskiej podstawy programowej.

W celu realizacji tych zadań należy wykorzystać fakt, że dzieci w wieku przedszkolnym rozwijając się dzięki działaniom polisensorycznym a przebywanie w środowisku przyrodniczym dostarcza mnóstwo możliwości, aby to wykorzystać i połączyć klasyczną obserwację z poznawaniem za pomocą innych zmysłów: dotyku, węchu, smaku, słuchu. To dzięki takim bodźcom dzieci czują więź z tym co je otacza – z przyrodą, a poczucie połączenia pomaga budować postawę proekologiczną.

Formy i metody nauczania w przedszkolu

Aby odpowiednio dobrać formy i metody pracy w przedszkolu należy wziąć pod uwagę kilka czynników, m.in.:

- ✓ wiek oraz liczbę dzieci,
- ✓ temat zajęć,
- ✓ możliwości placówki (wielkość sali, wyposażenie, dostępność oraz wielkość ogrodu),
- ✓ czas i miejsce zajęć,
- ✓ cele jakie chcemy osiągnąć,
- ✓ naturalne zainteresowanie dzieci tematem lub wzbudzenie zainteresowania, jeśli tematyka jest dzieciom obca.

Visegrad Fund

Projekt “ECO Superhero” jest współfinansowany
z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

Do często wybieranych form realizowania edukacji ekologicznej w przedszkolach należą:

- **kąciki przyrody**

  *miejsca w budynku lub ogrodzie, w których dzieci mogą kolekcjonować, prezentować, oglądać różne elementy przyrodnicze często samodzielnie zebrane/znalezione

- **wycieczki**

  *każde celowe wyjście poza teren placówki mające tematyczne powiązanie z zajęciami organizowanymi w przedszkolu

- **konkursy tematyczne**

  *konkursy mogą mieć większą i mniejszą skalę, pobudzają dzieci do podejmowania wyzwań o podwyższonym poziomie trudności, wprowadzają element konkurowania, pomagają rozwijać twórcze myślenie

- **prace na rzecz przyrody**

  *prace na rzecz przyrody można połączyć z wycieczkami i wyjściami poza teren placówki, takie prace pomagają dziecku w rozwijaniu myślenia, że jest częścią większej całości, ale jego działania mają wpływ na otaczające go środowisko, rozwijają świadomość działania na rzecz ogółu

- **zabawy**

  *mogą być kreowane przez nauczyciela, aby obierały celowy kierunek, pomagały w zauważaniu istoty przedstawianej tematyki zajęć

- **zajęcia muzyczno-ruchowe**

  *oprócz aspektu zaspokajania naturalnej potrzeby ruchu pomagają dziecku lepiej poznać swoje ciało i jego ruchy, pomagają doskonalić umiejętności wsłuchania się w dźwięki otoczenia/przyrody

Visegrad Fund

Projekt "ECO Superhero" jest współfinansowany
z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

- **teatrzyki – edukowanie przez przeżywanie**

  *pomagają uwrażliwić się na przedstawiane sytuacje, doskonale wspierają rozwój komunikowania się (sposobu werbalnego i niewerbalnego).

W dzisiejszych czasach każdy pedagog stawia na aktywny rozwój swoich podopiecznych zgodny z ich naturą. Dzieci w wieku 3-6 lat do prawidłowego rozwoju potrzebują ruchu, swobody, dobrego przykładu, częstego zmieniania aktywności, aby utrzymać zainteresowanie zadaniami, zabaw na świeżym powietrzu. Do metod, które doskonale sprawdzają się podczas pracy z dziećmi przyzwyczajonymi do odbierania wielu bodźców jednocześnie należą metody aktywizujące. Ich głównym zadaniem jest wykorzystanie spontaniczności i chęci do podejmowania różnych aktywności w celu rozwoju dziecka, poszerzenia jego umiejętności, głownie praktycznych, ale też wiedzy i świadomości. Dzięki wykorzystaniu metod aktywizujących dzieci zapamiętują dużo, z tego co robią (wg badań nawet do 90 %).

Jakie spełnić warunki w czasie zajęć z najmłodszymi dziećmi, aby były aktywne i kreatywne a przede wszystkim otwarte na nowe działania?

Dziecko będzie aktywnie uczestniczyć w zajęciach, gdy:

- ✓ **będzie znało i rozumiało cel zajęć** – trudno jest zmotywować kogoś do wytężonego wysiłku umysłowego, gdy nie przedstawimy mu, po co ma ten wysiłek wykonywać,
- ✓ **będzie się czuło bezpieczne a jego podstawowe potrzeby zaspokojone** – dzieci najlepiej skupią się podczas zajęć, gdy będą po posiłku, nie będą odczuwały potrzeby wyjścia do toalety, będą wypoczęte a wcześniej dostaną czas na swobodną zabawę,

Visegrad Fund

Projekt "ECO Superhero" jest współfinansowany z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

- ✓ **gdy będzie otrzymywać informację zwrotną** w postaci komentarzy, które zrozumie, nie będzie krytykowane za nieprawidłową wypowiedź a nauczyciel będzie reagował na jego emocje ze zrozumieniem i akceptacją,
- ✓ **będzie czuło się doceniane a jego zdanie ważne** (np. podczas podejmowania decyzji w grupie),
- ✓ podczas zajęć będzie **budowało poczucie własnej wartości i odczuwało satysfakcję ze swojej pracy.**

Najczęściej stosowane metody aktywizujące grupę to:

Aktywność

Działalność twórcza dziecka w wieku przedszkolnym przejawia się w różnych formach jego aktywności. Zadaniem nauczyciela jest stworzenie dogodnych warunków, aby natchnąć i rozwijać uzdolnienia twórcze dzieci.

Pedagogika zabawy

To myśl przewodnia skupiająca wiele metod aktywizujących. Polega na stwarzaniu podopiecznym odpowiednich warunków i sytuacji edukacyjnych do zdobywania wiedzy, umiejętności oraz postaw zgodnie z przyjętymi celami i pozwala osiągnąć założone efekty rozwoju dziecka. Aby dobrze realizować założenia pedagogiki zabawy należy przygotować do tego grupę i wziąć pod uwagę następujące zasady:

- zasada dobrowolności – nie ma przymusu do uczestnictwa w zabawie, dziecko bierze w niej udział tylko, gdy chce,
- w zabawie można komunikować się werbalnie i niewerbalnie,
- wszystkie emocje uczestników zabawy są wartościowe,
- unikanie rywalizacji, stawianie na współpracę,

Visegrad Fund

Projekt "ECO Superhero" jest współfinansowany z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

- zasada „tu i teraz” –należy dobrać metodę do aktualnej sytuacji.

Muzykoterapia i zabawy rytmiczne

Metody, które opierają się na różnych formach aktywności muzycznej, min:

- zabawy ze śpiewem,
- gra na instrumentach,
- rozwój i ekspresja poprzez ruch (klaskanie, tupanie, skakanie).

Metoda ta może być wykorzystywana w pracy indywidualnej, jak i grupowej, ponieważ dostarcza dzieciom radości z obcowania z muzyką i rozwija uzdolnienia muzyczne, pewność siebie, uwrażliwia, pozwala tez zaspokoić naturalna u dzieci potrzebę ruchu i wyrażania siebie.

Drama

To bardzo szeroko stosowana metoda aktywizująca umożliwiająca lepsze poznanie siebie. Dziecko poprzez wchodzenie w daną rolę,wyraża siebie, pokonuje własne trudności, uczy się samodzielności w działaniu, a także rozwija kreatywność i zdobywa nowe doświadczenia. Wśród najpopularniejszych technik dramowych możemy wymienić:

*scenki dramowe,

*teatrzyki kukiełkowe,

*chiński teatrzyk cieni,

* pantomimę.

Ekspresja plastyczna

Techniki ekspresji plastycznej są jedną z najczęściej stosowanych technik w pracy w przedszkolu, rozwijają zdolności manualne, wyobraźnię, koordynację

Visegrad Fund

Projekt “ECO Superhero” jest współfinansowany
z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

wzrokowo-ruchową, mają też działanie uspokajające. Najczęściej stosowane techniki plastyczne to:

- rysowanie (kredkami pastelowymi, świecowymi, ołówkowymi),
- malowanie (farbami plakatowymi, akwarelami, mokrą bibułą, tuszami) na kartonie, folii, tekturze, ręcznikach papierowych, szkle itd.,
- wyklejanki/ wydzieranki (z kolorowych kartek, bibuły karbowanej/ prasowanej, gazet, samodzielnie kolorowanych/malowanych kartek),
- lepienie (z plasteliny, modeliny, ciastoliny, masy solnej, masy ceramicznej, gipsowej, papierowej itd.).

Techniki plastyczne doskonale sprawdzają się jako środki wyrazu siebie, zwłaszcza, gdy dziecko z różnych powodów niechętnie mówi, prowokują do twórczego i kreatywnego myślenia, pokonywania własnych trudności. Dzieci uczą się planowania, dokonywania wyboru.

Gry i zabawy dydaktyczne

Polegają na tworzeniu dzieciom pozytywnej atmosfery do rozwiązania postawionego im zadania. Najczęściej wykorzystywanych gier i zabaw dydaktycznych zalicza się:

- zagadki słowne,
- krzyżówki,
- rebusy,
- gry stolikowe.

Gry i zabawy dydaktyczne doskonale pobudzają do myślenia twórczego, wspierają kreatywne rozwiązywanie problemów, zachęcają do komunikowania się i zabawy.

Visegrad Fund

Projekt “ECO Superhero” jest współfinansowany
z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

Burza mózgów

Jedna z najbardziej lubianych metod aktywizujących grupę. Metoda ta znana jest również jako giełda pomysłów czy metoda Osborna. Metoda ta polega na postawieniu „problemu" a następnie wspólnego poszukiwania rozwiązań, ważną zasadą podczas wymieniania pomysłów przez uczestników jest „każda myśl jest dobra" – na wstępnym etapie. W kolejnym etapie klasyfikujemy wszystkie pomysły wg przyjętych kryteriów a następnie wybieramy te, które są najlepsze do rozwiązania postawionego efektu. Metoda ta pozwala dzieciom na rozwijanie wyobraźni, zachęca do twórczego myślenia, ośmiela dzieci nieśmiałe i wycofane do wypowiedzenia się na forum grupy (przy zasadzie przyjmowania każdego pomysłu- dzieci nie boją się, że zostaną odrzucone/wyśmiane)

Metoda przypadków

Polega na zaprezentowaniu grupie jakichś zdarzeń (problemu) i kierowaniu rozmową i myśleniem dzieci w kierunku poszukiwania alternatywnych rozwiązań. Stosując tę metodę kreuje się sytuację problemową w taki sposób, aby uczestnicy musieli wykorzystać posiadane umiejętności i doświadczenie w nowych warunkach lub przy podejmowaniu trafnych decyzji.

Metoda symulacji

Doskonała metoda pobudzająca dzieci w wieku przedszkolnym. Polega ona na naśladowaniu przez przedszkolaki pewnych działań, czynności, rzeczywistości. Metoda ta jest często samoistnie wykorzystywana przez dzieci w zabawach w naśladowanie dorosłych (dlatego tak ważny jest wspomniany w klasycznym podziale metod wg. M. Kwiatkowskiej - osobisty przykład nauczyciela).

Klasyczne metody pracy, które dają najlepsze efekty w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym to metody oparte na:

- ✓ działaniu (zezwalanie na doświadczanie przez dziecko, nawiązywania kontaktu z przyrodą wg uznania i chęci dziecka, kierowanie aktywnością

Visegrad Fund

Projekt "ECO Superhero" jest współfinansowany
z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

dziecka, zachęcanie dziecka do działania, powtarzanie poznanych czynności w celu doskonalenia, utrwalanie postaw)

i

- ✓ obserwacji (prezentowanie okazów do obserwacji, obserwowanie i naśladowanie zachowania dorosłych, przezywanie wytworów artystycznych: grafiki, obrazki, komiksy) (M. Kwiatkowska).

Te metody najlepiej trafiają do dzieci, których poziom rozwojowy pozwala najlepiej zapamiętać to co robią oraz, o czym często zapominamy, to co widzą w zachowaniu dorosłych (przykład osobisty nauczyciela). Dlatego dobierając metody do zrealizowania założonych celów powinno postawić się na działanie.

Visegrad Fund

Projekt "ECO Superhero" jest współfinansowany
z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

Realizacja projektu ECO Superhero

Project ECO Superhero jest realizowany przez Fundację Strefa Inspiracji i Rozwoju w partnerstwie z organizacjami ze Słowacji (SYTEV) i Węgier (Zöldövezet Társulás Környezetvédelmi Egyesület). Głównym celem projektu jest zwiększenie świadomości dzieci na temat problemów środowiska i wyrobienie prawidłowych nawyków proekologicznych.

Pośrednią grupą docelową projektu są dzieci w wieku przedszkolnym. Projekt realizowany jest poprzez zajęcia oparte na zagadnieniach przedstawionych w komiksie (opis komiksu poniżej).

Cele główne projektu:

1. Zwiększenie świadomości dzieci na temat problemów środowiska lokalnego i globalnego.
2. Edukacja i doskonalenie regionalnych strategii w zakresie ochrony środowiska, zmiany klimatu i zrównoważonego rozwoju.
3. Kształtowanie postaw proekologicznych i poczucia współodpowiedzialności na środowisko.

Nawiązując do celów szczegółowych dziecko:

1. segreguje odpady zgodnie z poznanymi wytycznymi; przypomina o tym swoim najbliższym;
2. opisuje różnice między rzeczą zniszczoną (nadającą się do śmieci) oraz rzeczą możliwą do naprawienia, wykorzystania w innym celu; podaje przykłady wykorzystania takich przedmiotów.
3. wymienia zagrożenia płynące z dalszego działania elektrowni węglowych; wymienia czyste źródła pozyskania energii;

Visegrad Fund

Projekt “ECO Superhero” jest współfinansowany
z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

4. opisuje, jak każdy element przyrody jest potrzebny do utrzymania właściwego ekosystemu; szanuje przyrodę w najbliższym oraz dalszym otoczeniu; organizuje pomoc dla zwierząt zimą;
5. wymienia wpływ działalności człowieka na faunę i florę w morzach i oceanach; opisuje jak ważna jest rafa koralowa dla podwodnego życia.

Realizacja zadań projektowych poprzez zajęcia

Narzędziem projektu ECO Superhero jest komiks. Komiks składa się z pięciu części, każda z części porusza inną problematykę ekologiczną z zakresu wpływu zachowania człowieka na otaczające go środowisko.

Tematy historyjek:

1. Gospodarowanie odpadami i ich segregacja,
2. Odpowiedzialna konsumpcja i zapobieganie głodowi,
3. Czysta energia,
4. Ochrona przyrody,
5. Globalna zmiana klimatu i życie pod wodą.

Bohaterami każdej części komiksu są dwa elfy – mieszkańcy lasu, które zauważają problemy związane z wpływem działalności człowieka, rozwojem przemysłu, pośpiechem życia w mieście na środowisko. Elfy za radami Mądrego Dębu – humanoidalnego drzewa, które pełni rolę ich doradcy, pomagają ludziom, mieszkańcom pobliskiego miasteczka, uświadomić sobie problemy oraz wynikające z nich zagrożenia tudzież pokazują im sposoby zmiany postępowania.

Visegrad Fund

Projekt “ECO Superhero” jest współfinansowany
z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

Przykładowy przebieg zajęć

Temat: ***Segregacja odpadów***

Cel szczegółowy:

1. Dziecko segreguje odpady zgodnie z poznanymi wytycznymi. Przypomina o tym swoim najbliższym.

Proponowane aktywności:

a) Zapoznanie dzieci z piosenką na temat segregacji odpadów (brak konkretnego przykładu piosenki ze względu na możliwość wolnego wyboru utworu z posiadanych kolekcji, z aplikacji muzycznych, Internetu).

b) Przedstawienie dzieciom komiksu, przeczytanie jego treści, rozmowa na temat postępowania ludzi oraz elfów. Dzieci mogą swobodnie odnosić się do własnych doświadczeń związanych z segregacją śmieci, dbaniem o wspólne otoczenie.

c) Zabawa ruchowa „Jestem elfem sprzątam las" – dzieci dowolnie biegają po sali udając, że są elfami, na hasło nauczyciela wykonują polecone czynności, np. „Elfy zamiatają liście" / „Elfy zgniatają plastikowe butelki" po czym znowu biegają dowolnie.

d) Zaprezentowanie dzieciom kolorów pojemników na odpady:
   - zielony – szkło
   - żółty – metale i tworzywa sztuczne
   - niebieski – papier
   - brązowy – bioodpady
   - czarny – zmieszane

Visegrad Fund

Projekt "ECO Superhero" jest współfinansowany
z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

Propozycja wierszyka:

Każdy przedszkolak śmieci segreguje,
A kiedy to robi wspaniale się czuje.
Do zielonego pojemnika – szkło powkłada,
A do niebieskiego – papier – bo tak wypada.
Resztki jedzenia do brązowego kosza powędrują
Plastik i metal żółtemu podarują.
Do czarnego pojemnika przedszkolaki wkładają,
Wszystkie rzeczy, które do pozostałych się nie nadają.
Taką właśnie pracą przedszkolaki się szczycą
I każdego dorosłego swym postępowaniem zachwycą!

e) Segregowanie odpadów. Nauczyciel wcześniej szykuje odpady (rolki po papierze toaletowym/ręcznikach papierowych, gazety, papier biurowy pudełeczka po jogurtach/serkach, plastikowe butelki, woreczek foliowy, słoiczki, metalowe nakrętki, plastikowe korki, skórka po bananie, jabłku, (wyparzona) skorupka jajka), które dzieci będą wkładać do przygotowanych i oznaczonych pojemników. Zwrócenie uwagi, czy w klasie/sali znajdują się pojemniki do segregacji odpadów, jeśli nie – warto taką segregację wprowadzić w myśl „myślimy globalnie, działamy lokalnie". Przypominanie dzieciom w sytuacjach codziennych o konieczności segregowania odpadów.

f) Działanie na rzecz uświadamiania społeczeństwa. Przedszkolaki mogą wykonać plakat złożony z ich prac plastycznych na temat segregacji śmieci, taki plakat opatrzony odpowiednim hasłem można (podczas spaceru) zawiesić w miejscu, gdzie mieszczą się przeznaczone dla lokalnych mieszkańców kontenery na odpady.

Visegrad Fund

Projekt "ECO Superhero" jest współfinansowany
z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego

Formy i metody wykorzystane podczas zajęć:

- ✓ działanie:

  *grupowo, np. podczas wykonywania piosenki, zabawy; indywidualnie podczas segregowania odpadów, wykonywania prac plastycznych;

- ✓ forma muzyczno- ruchowa – piosenka o segregacji;
- ✓ wierszyk o segregacji;
- ✓ metody oglądowe (wg Kwiatkowskiej): zapoznanie się z treścią komiksu, kolorami koszy do segregowania odpadów, rodzajami odpadów;
- ✓ metody czynne (wg Kwiatkowskiej): kierowanie aktywnością dziecka podczas zabawy „Jestem elfem, sprzątam las", metoda ćwiczeń (segregowanie odpadów, nauka wierszyka).

Visegrad Fund

Projekt "ECO Superhero" jest współfinansowany
z Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego